

A pünkösdi csodát — miszerint mindenki a saját nyelvén érti meg Isten igéjét — Luther énekében a Reformáció vívmányaira gondolva, szinte hitvallásos formaként is érthetjük. A Szentlélek nem révületbe ejti az embert, hanem éppen ellenkezőleg, mindenekelőtt megvilágosítja az értelmet. A rajongás és minden vallásos entuziazmus a Szentlélek értelmet megvilágosító munkáját homályosítja el. Pedig Ő mindenekelőtt Istent és Krisztust ismerteti meg velünk, és bizalmat gyűjt a magától hitre jutni nem tudó emberben. A Szentlélek által bizalom, hit és imádat támad Krisztus, a mi vezérünk és Isten, a mi Atyánk iránt. A Szentlélek legfőbb szolgálata, hogy az embert a bűn zárt és kilátástalan állapotából Krisztusért az Istennel való közösségbe vezesse.

A Szentlélek működik a világban, és e működésnek jelei is vannak. Ahol az egyház szolgálata nyomán békesség születik, ahol emberek talpra állnak elesettségükből, ahol Isten igéjét hirdetik, ahol a szentségeket Jézus rendelése szerint kiszolgáltatják, ahol a keresztyének ismertetője, hogy szeretik egymást, ott a Szentlélek — megjelenését tekintve láthatatlanul, de munkájára nézve mégis látható módon — jelen van.

Esedezzünk e szép ének dallamával és szövegével: Jöjj, és látogass meg minket, Szentlélek, és legyél életünk forrása! Ámen.

Gregersen-Labossa György
evangélikus lelkész (Szombathely)

Országos Bach Műveltségi Verseny középiskolásoknak

A Budapesti Evangélikus Gimnázium (Fasor) ebben a tanévben Magyarország evangélikus gimnáziumai közt műveltségi versenyt rendezett, tekintettel a nevezetes évfordulóra. Lelki szemeink előtt egy egész országra kiterjedő, igényes verseny lebegett, amelynek mintájául a mai középgeneráció számára emlékeztetéses „rádiós műveltségi versenyeket” tűzte ki célul. Erre emlékeztetett a verseny ütemezése (kétfordulós, amelyben az első forduló írásbeli munka, ezt követően kerül sor a szóbeli döntőre) és komolysága is (a megadott irodalom ugyanis igyekezett a hatalmas életmű minél átfogóbb ismeretére rábírn — a teljesség igénye nélkül).

Négyfős csapatok nevezhettek írásbeli dolgozat beküldésével. Sajnos a vártnál kevesebben mertek vállalkozni a (10–)14–18 éves gimnazista korosztály számára nem mindennapi megmérettetésre. Az első forduló kérdéseit csak úgy, mint a kötelező irodalmat, a négytagú zsűri (elnök: Batta András zenetörténész, tagjai: Zászkaliczky Tamás, a Bach Társaság elnöke, Kamp Salamon karnagy és Farkas Zoltán zenetörténész) határozta meg, ezzel lehetővé téve a szervező gimnázium csapatainak a versenyben való elindulását is.

A verseny első fordulójában az alábbi témákból kellett egyet négy hét alatt 15–20 oldal terjedelemben kidolgozni:

Szöveg és zene kapcsolata a megadott kantátákban (egy vagy több mű ismeretése)

Bach és a korálok (példák korálfeldolgozásra —vokális és hangszeres zenében egyaránt— a megadott anyagból)

A Clavier-Übung III. kötetének bemutatása, jellemzése

A szvit-forma Bach szóló és zenekari hangszeres zenéjében (ciklus, táncok, nemzeti karakterek stb.)

Bátran állíthatjuk, hogy az a gimnazista ifjúság, amelynek államilag javasolt heti egy énekórás zenei nevelését újabban már a második gimnáziumban befejezettek tekinthetjük, és amely két év alatt több matematikaórát hallgat, mint amennyi éneket hatéves korától érettségiig összesen, magas színvonalú, szakmai szempontból sem értéktelen dolgozatokat állított össze, melyekből sugárzik a téma iránti „kamasz-lelkedés”. A nem zenei pályára készülő gimnazisták dolgozatai olyan kutatómunkáról és tudásanyagról adnak bizonyosságot, amit néha a Zeneművészeti Egyetem hallgatói is megirigyelhetnének.

Miután az első forduló megírására a 10 középiskolából csak öt csapat vállalkozott, a zsűri azt gondolta, hogy a második forduló kérdéseivel igyekszik a mezőnyt széthúzni. A döntő nyilvános volt, mérsékelt számú —de annál lelkeesebb— közönséggel. A küzdelem így is több, mint két órán át tartott (voltak ugyan olyan megátalkodott versenyzők, akik még ezt is kevesellték). Bátran állíthatjuk, hogy nagyon szórakoztató volt diáknak, közönségnek, zsűrinek egyaránt. A játék vezetését Batta András vállalta, aki kiváló játékmesternek bizonyult. Öröm volt látni, ahogy a gyerekek egyre felszabadultabban igyekeztek egymáson és a zsűrin kifogni. A „csapd be a másik csapatot!” feladatnál még a zsűri elnökét is sikerült megtéveszteni — ha csak rövid időre is. Láttuk, amint egy másik kérdésnél valamelyik zsűritag óvatosan az asztal alatt igyekezett a Bibliából ellenőrizni azt az igehelyet, amelyet a diákok egymástól kérdeztek. Egyesek a verseny végére zsonglőrmutatványnak beillő stílusban ontották az adatokat.

Az egész verseny alatt gyakorlatilag egy alapvető tévedést sem hallhattunk. A pontozás nyilvánosan történt, a közönség és a csapatok végig követhették az eredmény alakulását. Emiatt nem kellett a díjkiosztásra várni. A díjakat a Magyarországi Evangélikus Egyház ajánlotta fel. A legjobb dolgozatokat a Könnemann kiadó kottáival jutalmazták. A díjak méltók voltak a versenyhez: a legjobb csapat közel száz CD-t (a TELDEC Bach-összkiadásának lemezeit) vihetett haza, de az utolsónak is jutott bőven. Nem kerültek rossz helyre: tudunk olyan diákról, aki hazaérve rögtön elkezdte hallgatni őket, s mivel szép helyezést ért el, napokig nem mozdult a lemezejátszó mellől.

Az első helyezett a Fasori Ev. Gimnázium egyik csapata (Gombár Anikó, Bérces Dániel, Gottschall Mária, Tabajdi Zsuzsanna); a második a másik fasori csapat; 3–4. a Deák téri Ev. Gimnázium két csapata; ötödik a Nyíregyházi Ev. Gimnázium csapata lett.

Nováky Andrea

A verseny anyaga

1. kantáták

Weinen, Klagen, Sorgen, Zagen (12)
 Ich will den Kreuzstab (56)
 Nun komm der Heiden Heiland (61)
 Ein feste Burg ist unser Gott (80)
 Wachtet auf, ruft uns die Stimme (140)
 Karácsonyi Oratórium (248. I. II. III)

Jesu, meine Freude (610)
 O Lamm Gottes unschuldig (618)
 Vater unser (636)
 a Clavier-Übung III-ból (669–689):
 Wir glauben all'
 Christ unser Herr zum Jordan kam
 Es ist die heilge zehn Gebot

2. vokális művek

Jesu, meine Freude — motetta (227)
 h-moll mise (232)
 Magnificat (243)
 János-passió (245)

4. zongoraművek

Wohltemperiertes Klavier
 a B-dúr (866), h-moll (869),
 E-dúr (878), g-moll (885)
 Olasz koncert (971)

3. orgonaművek

dór toccata és fúga (538)
 h-moll preludiúm és fúga (544)
 e-moll preludiúm és fúga (548)
 Esz-dúr preludiúm és fúga (552)
 c-moll passacaglia és fúga (582)
 az Orgelbüchleinből
 Nun komm der Heiden Heiland (599)
 In dulci iubilo (608)

5. hangszeres zene

g-moll hegedűszonáta (1001)
 c-moll csellószvit (1011)
 D-dúr gembaszonáta (1028)
 d-moll versenymű két hegedűre (1043)
 5. brandenburi verseny (1050)
 h-moll zenekari szvit (1067)
 2 ricercar (a3, a6) a Musikalisches
 Opferből (1079)

kötelező olvasmányok

A Bach család (Grove-monográfiák, Zeneműkiadó 1989)
 Gáncs A.: Az ötödik evangélista? (Magyarországi Evangélikus Egyház. 1985)

ajánlott irodalom

Bartha D.: Johann Sebastian Bach (Gondolat 1960)
 K. Geiringer: Johann Sebastian Bach (Zeneműkiadó 1976)
 A. Dürr: Johann Sebastian Bach kantátái (Zeneműkiadó 1982)
 Johann Sebastian Bach: levelek, írások, dokumentumok (Zeneműkiadó 1985)

2000. június 27-én, kedden este 7 órai kezdettel a zuglói ev. templomban (Bp. XIV. Lőcsei út 32) a Protestáns Posztgraduális Tanfolyam keretében nyilvános hangversenyen hangzott el O. Messiaen: Kvartett az idők végezetére c. műve. Előadták: Mérei Anna — hegedű, Horn András — klarinét, Vályi Csilla — cselló, Hegedűs Gönczy Katalin — zongora.